

26. MUNKAVÉDELMI, TŰZVÉDELMI ISMERETEK

26.1. MUNKAVÉDELMI ISMERETEK

26.1.1. A munkavédelemmel kapcsolatos jogszabályi fogalmak

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Létesítés: az a folyamat, melynek eredményeként új üzem, munkahely jön létre, vagy meglévő felújítása, bővítése, átalakítása, illetőleg gép telepítése történik, függetlenül attól, hogy létrejötte után termelő vagy nem termelő célra használják.

Munkabaleset: az a baleset, amely a közalkalmazottat a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől, időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül. A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a közalkalmazottat a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás, stb. igénybevétele során éri.

Üzemi úti baleset: munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező baleset az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) indokolatlan megszakítás nélkül a munkahelyére illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművel történt.

Munkaeszköz: minden gép, készülék, szerszám vagy berendezés, amelyet a munkavégzés során alkalmaznak vagy azzal összefüggésben használnak (kivéve az egyéni védőeszköz).

Munkahely: minden olyan szabad vagy zárt tér (ideértve a földalatti létesítményt, a járművet is), ahol a munkavégzés céljából vagy azzal összefüggésben közalkalmazottat tartózkodnak.

Közalkalmazott: a szervezett munkavégzés keretében munkát végző személy.

Közfoglalkoztatott: Közfoglalkoztatottként az a természetes személy foglalkoztatható, aki

- a.) a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) rendelkezései szerint munkaviszonyt létesíthet, kivéve azt, aki tizenhatodik életévét nem töltötte be, valamint
- b.) foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény szerinti álláskereső, vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény (2011. évi CXCI. törvény) szerinti rehabilitációs ellátásban részesül.

Munkavédelmi üzembe helyezés: az a munkavédelmi eljárás, amelynek során az üzemeltető meggyőződik arról, hogy az adott létesítmény, munkahely, technológia, munkaeszköz a munkavédelmi követelményeket kielégíti és üzemeltetését elrendeli.

Munkáltató: a közalkalmazottat szervezett munkavégzés keretében foglalkoztató. Munkáltatónak kell tekinteni a mást nem foglalkoztató, a munkáját kizárólag személyesen végző egyéni vállalkozót a munkavédelmi törvény 9.§ (2) bekezdésében meghatározott rendelkezései tekintetében. A társadalmi munka esetén munkáltató a társadalmi munka szervezője.

Szervezett munkavégzés: közalkalmazotti jogviszonyban, hallgatói jogviszonyban a gyakorlati képzés során végzett munka.

Újraindítás: az olyan – munkavédelmi szempontból korábban üzembe helyezett – munkaeszköz, technológia újbóli üzembe helyezése, amelyet műszaki okból egybefüggően 30 napot meghaladóan nem használtak, vagy amelyen teljes szétszereléssel együtt járó javítási munkafolyamatot végeztek.

Veszélyes: az a létesítmény, munkaeszköz, munkafolyamat, technológia, amelynél a közalkalmazottak egészsége, testi épsége megfelelő védelem hiányában súlyos károsító hatásnak lehet kitéve.

Veszélyes anyag: minden anyag vagy készítmény, amely fizikai, kémiai vagy biológiai hatása révén veszélyforrást képviselhet, így különösen a robbanó, oxidáló, gyúlékony, sugárzó, mérgező, maró, fertőző, rákkeltő, egyéb egészségkárosító anyag.

Veszélyforrás: a munkavégzés során vagy azzal összefüggésben jelentkező minden olyan tényező, amely a munkát végző vagy a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelenthet. Veszélyforrás lehet különösen: a **fizikai** veszélyforrás, ezen belül a

- munkaeszközök, járművek, szállító-, anyagmozgató eszközök, ezek részei, illetve mozgásuk, termékek és anyagok mozgása,
- csúszós felületek,
- éles, sorjás, egyenetlen felületek, szélek és sarkok,
- tárgyak hőmérséklete,
- a munkahelynek a föld (padló) szintjéhez viszonyított elhelyezése,
- szintkülönbség,
- zaj, rezgés,
- világítás,
- elektromos áramköri feszültség,
- aeroszolok és porok a levegőben

26.1.2. Az alkalmazás munkavédelmi feltételei

A munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha

- annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik,
- foglalkoztatása az egészségét, testi épségét, illetőleg a fiatalok egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja,
- foglalkoztatása az utódaira veszélyt nem jelent,
- mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti, és a munkára – külön jogszabályokban meghatározottak szerint – alkalmasnak bizonyult.

Az egészségügyi megfelelőségről előzetes és – külön jogszabályban meghatározott munkakörökben – időszakos orvosi vizsgálat alapján kell dönten.

A munkavállaló csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas, rendelkezik az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal.

A munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos elvégzéséhez megfelelő szakképzettségű és számú munkavállalót kell biztosítani.

Ha a munka a munkavállaló testi épségére, egészségére veszéllyel járhat, a munkaügyi miniszter – a népjóléti miniszterrel és a tevékenység szerinti miniszterrel egyetértésben – előírhatja, hogy azt csak meghatározott szakképzettséggel (képzettséggel), illetőleg gyakorlattal rendelkező személy végezheti.

Az orvosi vizsgálatok rendje

A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatára és véleményezésére vonatkozó előírásokat a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet tartalmazza.

A munkaköri alkalmassági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy egy meghatározott munkakörben és munkahelyen végzett tevékenység által okozott megterhelés a vizsgált személy számára milyen igénybevételt jelent és annak képes-e megfelelni.

Az a munkavállaló, aki a szükséges munkaköri alkalmassági vizsgálaton nem vett részt, vagy alkalmatlan minősítést kapott; az adott munkakörben, ill. munkaterületen nem foglalkoztatható, tevékenységet nem folytathat.

Az alkalmasság véleményezése a munkaköri alkalmasság esetében a munkáltató által megjelölt munkakörre vonatkozik.

A munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálata lehet *előzetes*, *időszakos* és *oron kívüli*, továbbá a *munkaköri alkalmasság vizsgálata és véleményezése* a rendeletben meghatározott esetekben *záró vizsgálattal* egészül ki.

Előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálatot kell végezni:

- a munkáltató által foglalkoztatni kívánt személynél a munkavégzés megkezdését megelőzően
- a munkáltató által foglalkoztatott személynél a munkakör (munkahely) megváltoztatása előtt

Az előírások értelmében munkába lépés előtt valamennyi munkavállaló köteles részt venni előzetes munkaköri alkalmassági (foglalkozás-egészségügyi) orvosi vizsgálaton.

Meghatározott munkakörökben dolgozó, ill. tevékenységet végző munkavállalóknak **időszakos alkalmassági vizsgálaton** kell részt vennie a munkaköri alkalmasság újbóli véleményezése céljából.

Az időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatot végző orvos a vizsgálati eredmények alapján az előírtnál rövidebb érvényességi időt is megállapíthat.

Az időszakos alkalmassági orvosi vizsgálatra kötelezett dolgozókról nyilvántartást kell vezetni, a vizsgálatra eszerint kell őket küldeni. A nyilvántartás alapján kell a dolgozókat felszólítani az időszakos alkalmassági orvosi vizsgálaton való részvételre.

Soron kívüli munkaköri alkalmassági vizsgálatot kell végezni

- ha a munkavállaló egészségi állapotában olyan változás következett be, amely feltehetően alkalmatlanná teszi az adott munkakör egészséget nem veszélyeztető és biztonságos ellátására;
- heveny foglalkozási megbetegedés, fokozott expozíció, eszméletvesztéssel járó vagy ismétlődő munkabaleset előfordulását követően;
- a heveny foglalkozási megbetegedésen kívül a munkavállaló olyan rosszulléte, betegsége esetén, amely feltehetően munkahelyi okokra vezethető vissza, illetve 30 napos keresőképtelenséget követően;
- ha a munkavállaló előre nem várt esemény során expozíciót szenved;
- ha a munkavállaló munkavégzése – nem egészségi ok miatt – 6 hónapot meghaladóan szünetel.

A munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatok elvégzéséért, az egészségügyi feltételeknek megfelelő munkavállalók biztosításáért az egészségvezető felelős.

A sérülékeny csoportok (fiatalkorúak, továbbá terhes, nemrégén szült, anyatejet adó nők és szoptató anyák, valamint idősödők) **foglalkoztatására vonatkozó rendelkezéseket** a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet tartalmazza.

26.1.3. A munkavédelmi oktatás rendje

Munkavédelmi oktatások megtartásával kell biztosítani, hogy a munkavállaló munkakörének, beosztásának, a munkavégzés helyi sajátosságainak megfelelő elméleti és gyakorlati munkavédelmi ismereteket elsajátítsa, s az elsajátított ismeretek alkalmazásához a szükséges készséget és jártasságot megszerezze.

A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló munkába álláskor; munkahely vagy munkakör megváltozásakor; valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek változásakor; munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésekor; új technológia bevezetésekor elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és információkat.

Az oktatást rendes munkaidőben kell megtartani, és szükség esetén időszakonként – a megváltozott vagy új kockázatokat, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve – meg kell ismételni. Az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

Az előírt ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles a szükséges utasításokat és tájékoztatást kellő időben a munkavállalónak megadni;

Munkavédelmi oktatási formák: előzetes, ismétlődő és rendkívüli oktatás.

a.) Előzetes munkavédelmi oktatás

Az **előzetes munkavédelmi oktatás** megtartása a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 55.§-ának (1) bekezdésében előírtak teljesítése céljából szükséges; az ott előírt esetekben. Az oktatást a munkavédelmi vezető által összeállított oktatási ismeretanyag alapján kell elvégezni. Az oktatást végző az ismeretanyagot köteles a végzendő munka, ill. a munkakörülmények sajátosságainak megfelelően a rendeletek előírásait figyelembe véve kiegészíteni.

A törvény az oktatási kötelezettség előírásában nem tesz különbséget a fizikai, valamint a nem fizikai munkát végző munkavállalók között, tehát a nem fizikai munkát végző munkavállalókat is oktatni kell. Az oktatás formája: elméleti és gyakorlati.

b.) Ismétlődő munkavédelmi oktatás

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 55.§-ában előírja, hogy a munkavállaló a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel. Az előírás végrehajtása céljából a munkavállalók részére ismétlődő oktatásokat kell tartani éves gyakorisággal.

Az oktatást a munkavédelmi vezető által összeállított oktatási ismeretanyag alapján kell elvégezni. Az oktatást végző az ismeretanyagot köteles a végzendő munka, ill. a munkakörülmények sajátosságainak megfelelően a rendeletek előírásait figyelembe véve kiegészíteni. Az oktatás formája: elméleti, szükség szerint gyakorlati.

c.) Rendkívüli munkavédelmi oktatás

Rendkívüli oktatás megtartása szükséges súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés, egyéb nagyobb súlyú rendellenes esemény, üzemzavar vagy sérüléssel nem járó, de a dolgozó életét, testi épességét vagy egészségét veszélyeztető esemény tanulságainak a munkavállalókkal való ismertetéséhez. Az oktatási ismeretanyagot – az alkalomnak, az oktatás céljának megfelelően – a munkavédelmi vezetőnek kell összeállítania egyedileg, a fent említett alkalmakkor. Rendkívüli oktatás megtartására a munkáltató ad utasítást. Az oktatás formája: elméleti és gyakorlati.

d.) Munkavédelmi pótoktatás

Pótoktatást kell tartani azok részére, akik a munkavédelmi oktatáson menthető okból nem vettek részt.

A munkavédelmi oktatások eljárási szabályai

Az oktatást végzőnek szóban és – munkakörtől függően – gyakorlatban meg kell győződnie arról, hogy az oktatott munkavállaló az oktatott ismeretanyagot elsajátította-e; megismerte-e a szükséges szabályokat, utasításokat, információkat; és azokat a gyakorlatban tudja-e alkalmazni. Előzetes oktatás nélkül dolgozót munkába állítani nem szabad. El kell tiltani a dolgozót a munkavégzéstől, ha az előírt oktatáson nem vett részt; illetve az önálló munkavégzéstől, ha a munkaköréhez szükséges munkavédelmi ismereteket nem sajátította el (melyről meg kell győződni).

Az oktatást rendes munkaidőben kell megtartani, és szükség esetén időszakonként – a megváltozott vagy új kockázatokat, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve – meg kell ismételni. Az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

A munkavédelmi oktatások nyilvántartására " Munkavédelmi oktatási napló "-t kell vezetni. Az oktatás megtartását mind az oktató, mind az oktatott munkavállaló aláírásával igazolja.

Az előzetes és ismétlődő oktatások időtartama függ a munkavállaló által végzett munka sajátosságaitól, veszélyességétől, a munkahelyi körülményektől, az oktatott dolgozó képességeitől, hozzáállásától, ezért az oktatás időtartama nincs rögzítve. Az oktatásnak addig kell tartania, amíg a munkavállaló a szükséges ismereteket el nem sajátította; erről meg kell győződni.

Munkavédelmi oktatások előírások szerinti megtartásáért, nyilvántartásáért az egységvezető a felelős. Fizikai munkát végző dolgozók munkavédelmi oktatását munkahelyi vezetőik (csoportvezető, kerületi felügyelő, munkavezető); a nem fizikai munkát végző munkavállalók munkavédelmi oktatását az egységvezetőnek kell megtartania.

26.1.4. Egyéni védőeszközök, védőital, tisztálkodási eszközök és szerek juttatása**a.) Egyéni védőeszközök juttatásának, biztosításának rendje**

A munkafolyamatoknál a veszélyek megelőzése, illetve károsító hatásuk csökkentése érdekében a munkavállalókat a veszélyek ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközzel el kell látni, és használatukat meg kell követelni; (ezt megfelelően alkalmazni kell a munkavégzés hatókörében tartózkodókra is).

Amennyiben a munkavégzés olyan veszélyekkel és ártalmakkal jár, amelyek műszaki megoldással nem háríthatók el, kiegészítő védelemként valamennyi, veszélynek és ártalomnak kitett személy részére egyéni védőeszközt kell biztosítani.

Az egységvezető az adott munkakörökben, illetőleg a munkahelyen foglalkoztatott saját dolgozójával azonos egyéni védőeszközt köteles biztosítani:

- a területén munkát végző, más munkáltató alkalmazásában álló dolgozóknak (kivéve, ha a munkáltatók közötti szerződésben ez másképpen lett rögzítve)
- a területén munkát végző, egyéb dolgozóknak (alkalmi munkát végző dolgozó, iskolai tanuló, szakmai továbbképzésen levő dolgozó).

Az egységvezetőnek biztosítania kell az egyéni védőeszközök rendeltetésszerű használhatóságát, védőképességét, kielégítő higiénés állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), pótlását.

Ha valamely munkafolyamatnál a dolgozót többféle ártalom érheti, akkor minden egyes ártalomra, illetőleg az ártalmaktól együttesen védő, kombinált egyéni védőeszközt kell biztosítani.

Egyéni védőeszközt pénzben megváltani nem szabad. Egyéni védőeszközt a munkahelyről elvinni nem szabad (kivétel a nem telepített munkahely).

Egyéni védőeszközt a munkavégzés egész időtartamára biztosítani kell. A védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje nincs. A védőeszközt a munkáltató ingyenesen biztosítja, továbbá karbantartás, tisztítás, javítás vagy csere útján gondoskodik arról, hogy a védőeszköz használható, valamint megfelelő higiénés állapotban legyen.

Egyéni védőeszköz kezelési utasításában vagy szabványban előírt időszakos felülvizsgálatáról, ellenőrzéséről gondoskodni kell (pl. légzésvédő-, áramütés ellen védő-, leesés ellen védő eszközöknél).

A munkavállalót tájékoztatni kell azoknak a kockázatoknak a jellegéről és mértékéről, amelyekkel szemben a védőeszköz használata őt megvédi, továbbá gondoskodni kell arról – szükség esetén gyakorlati képzéssel –, hogy a munkavállaló megtanulja a védőeszköz használatának módját. A védőeszköz rendelkezésre bocsátásával egyidejűleg magyar nyelvű tájékoztatót és használati utasítást kell a munkavállaló rendelkezésére bocsátani. A tájékoztató és a gyakorlati képzés megtörténtét írásban kell dokumentálni, és azt a munkavállalóval alá kell íratni. A munkáltató köteles biztosítani a munkavállalók, illetve azok képviselői számára a tájékoztatót, az oktatást és a konzultációt a védőeszköz használatával kapcsolatosan.

Az egyéni védőeszközök használatára, kezelésére, tárolására, karbantartására, rendszeres ellenőrzésére az eszköz használati utasítása tartalmaz előírásokat.

b.) Védőital

A védőital juttatásának szabályait a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet tartalmazza az alábbiak szerint:

- Ha a munkahelyi klíma zárttéri és szabadtéri munkahelyen a 24 C (K) EH értéket meghaladja, a munkavállalók részére igény szerint, de legalább félóránként védőitalt kell biztosítani. A folyadékvesztésért általában 14-16 C hőmérsékletű ivóvízzel kell pótolni. E célra alkalmas azonos hőmérsékletű ízesített, alkoholmentes ital is, amelynek cukortartalma az ital 4 súlyszázalékát nem haladja meg, vagy amely mesterséges édesítőszerrel ízesített.
- A hidegnek minősülő munkahelyen (a munkahely hidegnek minősül, ha a várható napi középhőmérséklet a munkaidő 50%-nál hosszabb időtartamban, szabadtéri munkahelyen a +4 C-ot, illetve zárttéri munkahelyen a +10 C-ot nem éri el) a munkavállalók részére +50 C hőmérsékletű teát kell kiszolgáltatni.
- A védőital és a tea elfogyasztásához legalább a dolgozók létszámát elérő mennyiségben, személyenként és egyéni használatra kiadott ivópoharakról kell gondoskodni. A védőital, valamint a tea készítése, tárolása, kiszolgálása a közegészségügyi követelmények betartása mellett történhet.
- Védőitalt pénzben megváltani nem szabad. A juttatás végrehajtásáért az egységvezető felelős.
- A védőital ellátásán kívül, rendkívüli hőmérsékleti viszonyok között (időjárási hatásoknak különösen kitett szabadban végzett munkák esetében) pihenőidő biztosításáról is gondoskodni kell. Óránként legalább 5, 10 perces pihenőidőt kell közbeiktatni (szélsőséges viszonyok között ennél több is lehet). Az óra közti pihenőidők össze nem vonhatók.
- A fentiek dokumentálását – napi rendszerességgel – az építési naplóban kell elvégezni.

c.) Tisztálkodó szerek, tisztálkodási lehetőség

Ipari kéztisztítószerrel kell biztosítani a munkavégzés során abban a munkakörben, illetőleg munkahelyen, ahol a dolgozó bőrét szappanos, meleg vizes mosással el nem távolítható vagy csak nehezen eltávolítható szennyeződés éri. A tisztálkodó szer, tisztálkodási lehetőség juttatás biztosítása az egységvezető feladata.

d.) Bőrvédő készítmények

- A munkáltató védőkenőccsel, illetőleg védőbevonattal, bőrápoló készítménnyel köteles ellátni a dolgozót, ha munkakörében, illetőleg munkahelyén bőrkárosító hatásnak van kitéve. A bőrvédő készítmény térítésmentesen biztosítandó és helyette a munkáltató pénzbeli megváltást nem adhat.
- Védőkenőcs, illetőleg védőbevonat juttatását igénylő munkakörök nincsenek.
- Bőrápoló készítmény juttatására jogosító munkakörök: laboratóriumi dolgozó, autószerelő, építőipari gépszerelő, műhelyi segédmunkás, forgácsoló, gépkezelő, lakatos, hegesztő, Vízhajó Hálózati Csoport munkavállalói.

A dolgozók bőrápoló készítménnyel történő ellátásáért az egységvezető felelős.

26.1.5. Munkavégzésre vonatkozó rendelkezések

a.) Általános magatartási szabályok

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés egyik feltétele a munkavállaló alkalmassága, megfelelősége az adott munka elvégzésére. A munkavállaló alkalmasságának összetevői:

- foglalkozás-egészségügyi alkalmasság

- szükséges készség, jártasság, gyakorlat
- szükséges ismeretek
- munkára képes állapot
- élettani adottság
- életkor
- fegyelmezett, kellő figyelemmel történő munkavégzés
- egyéb (pl. úszni tudás)

Az egység tevékenységének elvégzéséhez a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény szerint a biztonságos munkavégzésre alkalmasnak minősíthető kellő számú munkavállalót a munkáltatónak kell biztosítania. Annak eldöntése, hogy a munkavállaló a munkahelyen adott munkát elvégezhet-e, illetve mivel bízható meg, továbbá hogy biztonságos munkára képes állapotban van-e – vagyis alkalmas-e a biztonságos munkavégzésre – már a közvetlen munkahelyi vezető feladata.

- A dolgozó a munkahelyen csak olyan tevékenységet folytathat, amelynek elvégzésével munkahelyi vezetője megbízta, s arra szakképzettsége és egészségi alkalmassága feljogosítja.
- A dolgozónak a munkát fegyelmezetten; legjobb szakmai képességének, tudásának megfelelően; a vonatkozó szakmai és munkavédelmi (valamint más, pld. tűzvédelmi) előírások figyelembevételével; a vezetőjétől kapott utasítás szerint kell elvégeznie.
- A munkák elvégzésére kiadott utasításoknak tartalmazniuk kell a munka biztonságos elvégzésére vonatkozó előírások teljesítésére vonatkozó munkavállalói kötelezettségeket is.
- A munkavállaló önkényesen nem kapcsolhatja ki, nem távolíthatja el és nem alakíthatja át a biztonsági berendezéseket.

b.) Egyedi magatartási szabályok, speciális személyi, szervezési intézkedések egyes munkafolyamatoknál

Ahol a munkavállaló veszélyforrás hatásának lehet kitéve, a hatásos védelmet zárt technológia alkalmazásával, ha ez nem oldható meg, akkor biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök és szervezési intézkedések – szükség szerint együttes alkalmazásával – kell megvalósítani.

Veszélyes munkafolyamatoknál, technológiáknál a veszélyek megelőzése, illetve károsító hatásuk csökkentése érdekében a veszélyforrásokat és az ellenük való védekezés módját, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit az érintett munkavállalókkal meg kell ismertetni; ez a munkáltató kötelessége.

A biológiai tényezők hatásának kitétt munkavállalók egészségének védelméről szóló 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet értelmében – a foglalkoztatás feltételeként – a munkavállaló számára a kullancs-agyvelőgyulladás elleni védőoltást fel kell ajánlani. A munkavállalót tájékoztatni kell a védőoltás elmaradásának előnyeiről, illetve hátrányairól. Amennyiben a munkavállaló a védőoltást nem kéri, erről írásbeli nyilatkozatot kell aláírnia. Az elvégzett védőoltásokról nyilvántartást kell vezetni, erről az egységvezetőnek kell gondoskodnia. A munkavállalókat – s leginkább azokat, akik védőoltást nem kértek – a kiadott oktatási ismeretanyag alapján tájékoztatni kell a kullancs-csípés megelőzésének (pl. zárt munkaruházat viselete, kullancsriasztó szerek használata) és a bőrbe fúródott kullancs gyors eltávolításának módjairól és fontosságáról.

A fertőzés veszélyével járó munkákkal csak olyan dolgozót szabad foglalkoztatni, akik tífusz elleni védettséggel rendelkeznek, ezért az egységvezető felelős. A védőoltások biztosítása, a dolgozók beoltatása, az oltásokról nyilvántartás vezetése, és ennek megőrzése az egységvezető feladata. Tífusz veszélyével járó munkák végzése során a fertőzés veszélyének csökkentésére, illetve megelőzésére szervezési intézkedésekkel is gondoskodni kell.

Fertőzés veszélyével járó munkák végzésekor betartandó előírások

1. Csak a megfelelő védőoltással beoltott, védettséggel rendelkező dolgozó foglalkoztatható.
2. A munkahelyen megfelelő kézmosási lehetőséget kell biztosítani. (Lehetőleg tiszta, csapi vizes kézmosást, ha ez nem lehetséges, akkor szükséges mennyiségű tiszta vizet, mosdótálat, szappant, ipari kézmosószert, kéztörlőt.)
3. Biztosítani kell fertőtlenítési lehetőséget a gyógyszerárakban recept nélkül kapható folyékony szappan jellegű fertőtlenítő szerekkel. Használatuk a rajtuk feltüntetett használati útmutató alapján történjen. Kézmosás és fertőtlenítés a munka minden félbeszakításakor szükséges; a kiadott gumikesztyű fertőtlenítése szükséges lehúzása előtt, a lábbeli (gumicsizma) és a szerszámok fertőtlenítését a napi munka befejezésekor kell elvégezni.

4. Biztosítandó egyéni védőeszközök: gumikesztyű; haza nem vihető védőruházat (csak fokozottan fertőzésveszélyes munkahelyen szükséges, a munkavédelmi vezetővel történő egyeztetés alapján); gumicsizma (munkaruhaként juttatott, de fertőzésveszélyes munkahelyeken viselése előírt, egyrészt mert bizonyos védettséget ad, másrészt mert külső felülete könnyen fertőtleníthető).
5. Fertőzésveszélyes munkahelyen a munka megkezdése előtt az ott foglalkoztatott dolgozók részére munkavédelmi oktatást kell tartani. Az oktatáson ismertetni kell a végzendő munkát, annak veszélyességét, a veszélyforrásokat, az ellenük való védekezés módját. Fel kell hívni a dolgozók figyelmét arra, hogy munka közben étkezni, dohányozni tilos!
6. Azokon a munkahelyeken, ahol a munkavállalók fertőző anyaggal dolgoznak, kizárólag az oda beosztott munkavállalók és az ellenőrzésre jogosult személyek tartózkodhatnak.

Az elvégzett védőoltásokról nyilvántartást kell vezetni, erről az egységvezetőnek kell gondoskodnia. A védőoltásra kötelezett személy köteles védőoltás, továbbá – ha a védőoltást megelőzően szűrővizsgálat, vagy azt követően a védőoltás eredményének ellenőrzése szükséges – szűrő-, illetőleg ellenőrző vizsgálat céljából a megjelölt helyen és időben megjelenni, és magát az oltásnak, illetőleg vizsgálatnak alávetni. Ha védőoltása korábban máshol már megtörtént, vagy ha a védőoltás alól végleges mentességet kapott, ezt is köteles bejelenteni, és hitelt érdemlően igazolni.

Zajártalom veszélyével járó munkák

A munkahelyeken a zaj szintje a maradandó halláskárosodás megelőzése érdekében nem haladhatja meg a munkavállalóknak a munka közbeni zajexpozíció okozta kockázatok elleni védelméről 66/2005. (XII. 22.) EüM rendelet 3. §-ban megadott határértékeket.

A zaj elleni védelmet elsősorban megfelelő technológia alkalmazásával, zajos gépek burkolásával, zajos technológiák, munkafolyamatok elhatárolásával, elhelyezésével kell megvalósítani. Azoknál a munkáknál, technológiáknál, ahol az alkalmazott gép magas zajszintje adott, helyi megoldással nem csökkenthető tovább; valamint a munkavállaló kénytelen a zaj hatókörében tartózkodni, mert munkáját csak így tudja végezni (pl. a gépet kézben tartja, vagy benne ül); a zaj elleni védelmet egyéni védőeszkővel kell biztosítani. A megengedettnél nagyobb zajszintű munkahelyeken, ill. géppel dolgozóknak és a halláskárosultaknak rendszeresen kell hallásvizsgálaton részt venniük.

A munkahelyen zajvizsgálatot kell végeztetni, ha ott az egészséget veszélyeztető zajterhelés feltételezhető. Zajvizsgálatot kell végeztetni új létesítmény, gép, berendezés üzembe helyezése során, és meglévő létesítmény, munkaeszköz átalakításakor, új helyre telepítésekor, valamint technológia- és termékváltás esetén, ha az átalakítás, illetve a változás a zajexpozíció mértékét módosíthatja. A zajvizsgálatról készített jegyzőkönyvet meg kell őrizni.

A munkáltató köteles a zaj okozta kockázatokat megszüntetni, illetve a zajexpozíciót a rendeletben megengedett értékekre lecsökkenteni.

Víz felett végzett munkák

Víz felett, illetve a vízbeesés veszélyével járó munkák sajátos ártalma a vízbemerülés, vízbefulladás veszélye. Azokon a munkahelyeken, ahol a vízbeesés és elmerülés veszélye fennáll, csak jó egészségi állapotban lévő, úszni tudó munkavállaló foglalkoztatható, úszni tudásáról a munkavállalónak írásban kell nyilatkoznia. A munkahely kialakítása lehetőleg olyan legyen, hogy a dolgozók leesése ne történhessen meg. A munkavégzésnél be kell tartani a 24/2007. (VII. 3.) KvVM rendelettel kiadott Vízügyi Biztonsági Szabályzat előírásait.

Képernyő előtti munkavégzés

A képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeit az 50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet tartalmazza. A képernyős munkahelyeket a rendelet mellékletében leírt követelmények alapján kell kialakítani.

A rendelet vonatkozik minden olyan munkavállalóra, aki napi munkaidejéből legalább 4 órán keresztül rendszeresen képernyős eszközt használ. A munkafolyamatokat úgy kell megszervezni, hogy a folyamatos képernyő előtti munkavégzést óránként legalább tízperces – össze nem vonható – szünetek szakítsák meg, továbbá a képernyő előtti tényleges munkavégzés összes ideje a napi hat órát ne haladja meg. A munkavállalók látásának vizsgálatát biztosítani kell, őket látásvizsgálatra kell elküldeni. A munkavállaló – a külön jogszabály szerinti időszakos alkalmassági vizsgálatokon túlmenően – köteles e vizsgálaton részt venni. A vizsgálatot a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást nyújtó orvos végzi el, aki indokolt esetben a munkavállalót szemészeti szakvizsgálatra utalja be. Ha a szemészeti szakvizsgálat eredménye meghatározza, a képernyő előtti munkavégzéshez a munkavállaló részére éleslátást biztosító szemüveget kell biztosítani.

Belépés veszélyes munkahelyekre

Azoknál a munkafolyamatoknál, ahol a munkavállaló illetve a munkavégzés hatókörében tartózkodó veszélyforrás hatásának lehet kitéve, a hatásos védelmet többek között szervezési intézkedésekkel kell megvalósítani.

Az alábbi munkahelyekre csak az oda beosztottak tartózkodhatnak vagy léphetnek be:

- villamos kezelőhelyiség, kezelőtér; villamos kapcsolóhelyiség
- akkumulátortöltő helyiség
- kompresszor helyiség
- kazánház
- laboratórium
- építőipari kivitelezési munkahely
- fakitermelési munkahely

A felsorolt munkahelyekre, helyiségekbe idegen, oda be nem osztott személyek csak az oda beosztott dolgozó vagy felettese jelenlétében tartózkodhatnak, illetve végezhetnek munkát. Az idegen személyek, vagy oda be nem osztott dolgozók belépési tilalmát a munkahely (helyiség) bejáratánál táblával jelölni kell. A helyiségek bejárati ajtaját zárva kell tartani, amennyiben a helyiségben munkavégzés nincs.

Egyedüli munkavégzés

A munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos elvégzéséhez megfelelő szakképzettségű és számú munkavállalót kell biztosítani. Ahol veszély fenyeget, egyedül munkát végezni nem szabad, és ilyen helyre csak erre is kiterjedő oktatásban részesült munkavállalók léphetnek be.

Munkahelyek, valamint munkafolyamatok, ahol egyedül munkát végezni nem szabad:

- motorfűrészes munka
- víz felett végzett munka
- szűk vagy zárt tér; akna, csatorna, csővezeték, tartály
- betanítás
- különösen életvédelmi eszközök használatakor
- magasban, illetve mélyben végzett munka
- feszültség alatt álló villamos berendezésen történő munkavégzésnél, valamint feszültség közelemben végzett munkánál
- laboratórium
- építőipari kivitelezési munkahely

Kívülállók védelme

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat úgy kell meghatározni, hogy végrehajtásuk megfelelő védelmet nyújtson a munkavállalókon túlmenően a munkavégzés hatókörében tartózkodóknak és a szolgáltatást igénybe vevőnek is.

c.) Más munkáltatókkal való együttműködés

Olyan munkahelyen, ahol különböző munkáltatók alkalmazásában álló munkavállalókat egyidejűleg foglalkoztatnak, a munkavégzést úgy kell összehangolni, hogy az ott dolgozókra és a munkavégzés hatókörében tartózkodókra veszélyt ne jelentsen. Az összehangolás magában foglalja az érintett munkavállalók és munkavédelmi képviselőik, illetőleg a munkavégzés hatókörében tartózkodók tájékoztatását, az egészséget és biztonságot veszélyeztető kockázatokról és a megelőzési intézkedésekről. Az összehangolás megvalósításáért a felek által szerződésben megjelölt munkáltató, ilyen kikötés hiányában a fővállalkozó, vagy ha ilyen nincs, akkor az a felelős, akinek a területén a munkavégzés folyik.

- Szerződésben kell rögzíteni a munkavédelmi szempontokat abban az esetben, ha az alkalmazó cég vagy fővállalkozó, vagy alvállalkozó; ezért a szerződést aláírja a felelős.
- Írásban kell rögzíteni a munkavédelmi szempontokat akkor is, ha az alkalmazó cég bármelyik egységének munkahelyén más munkáltató munkavállalója veszéllyel (kockázattal) járó munkát végez megbízás vagy engedély alapján; ezért az egység vezetője felelős.
- Szerződésben rögzítendő munkavédelmi szempontok pl.:
 - munkavégzés összehangolása, ennek felelőse
 - munkavégzés irányítása, ellenőrzése kinek a feladata
 - munkavédelmi oktatás megtartása

- elsősegélynyújtás biztosítása, segélyhívási lehetőségek
- munkahely jellemző veszélyforrásai, kockázatai; s az ellenük való védelem
- egyéni védőeszközök biztosítása, munkakörülmények kialakítása
- magatartási követelmények a munkahelyen
- együttműködés szabályai
- munkavégzésre vonatkozó előírások
- bejelentési feladatok
- ellenőrzési feladatok és kötelezettségek, stb.

d.) Az elsősegélynyújtás biztosításának és képzésének rendje

A munkahelyen – jellegének, elhelyezkedésének, a veszélyforrásoknak, a munkavállalók létszámának, a munka szervezésének megfelelően – biztosítani kell a munkahelyi elsősegélynyújtás tárgyi, személyi és szervezési feltételeit.

- Minden munkahelyen és műszakban a tevékenység és a munkafolyamatok veszélyességétől, illetve az ott dolgozók számától függően kialakított elsősegélynyújtó felszerelést vagy mentődobozt és a munkavállalók közül kiképzett, elsősegélynyújtásra kijelölt személy jelenlétét kell biztosítani.
- Az elsősegélynyújtók kijelölésére, képzésére, időszakonkénti továbbképzésére gondoskodni kell, ez az egységvezető feladata.
- Az olyan munkahelyeken, ahol villamos feszültség alatt vagy közelében dolgoznak, valamint az egyéb különösen veszélyes munkahelyeken minden dolgozónak ismernie kell a balesetelhárítási és az elsősegély nyújtási szabályokat. Az elsősegélynyújtást a munkahelyen jelenlévő, kijelölt elsősegélynyújtó végzi, de szükség esetén minden dolgozó köteles képességeinek megfelelően munkatársát elsősegélyben részesíteni.
- Az elsősegélynyújtó felszerelést a rendeltetésétől eltérő célra használni nem szabad. Az elsősegélynyújtáshoz szükséges tisztálkodáshoz szükséges körülményeket (elegendő mennyiségű ivóvíz, mosdótál, kellő mennyiségű kéztisztítószer, törülköző) biztosítani kell.
- A munkahelyeken az elsősegélynyújtó felszerelést jól látható, könnyen és gyorsan elérhető, lehetőleg központi fekvésű, pormentes és elsősegélynyújtásra alkalmas helyen kell készenlétben tartani. Az elsősegélyhelyet " Elsősegélyhely " feliratú tábla kifüggesztésével jól láthatóan meg kell jelölni. A táblán fel kell tüntetni az oda beosztott elsősegélynyújtók nevét. Jól látható helyen és jelöléssel fel kell tüntetni a legközelebbi mentőszolgálat címét és telefonszámát.
- Az elsősegélynyújtás személyi -, tárgyi-, továbbá szervezési feltételeinek biztosításáért az egységvezető felel.

e.) Nem dohányzók védelme

A zárt légtérű helyiségekben dohányozni tilos! A telephelyeken az 1999. évi XLII. törvény előírásai, valamint a tűzvédelmi szabályok figyelembe vételével kell a dohányzóhelyeket kijelölni. A dohányzóhelyeket " Dohányzóhely " táblával meg kell jelölni. A dohányzási korlátozással érintett, valamint a dohányzásra kijelölt helyeket felirat vagy más egyértelmű jelzés alkalmazásával szembetűnő módon meg kell jelölni.

f.) Más munkáltató munkavállalójának foglalkoztatása

A dolgozók munkavégzésével kapcsolatos munkavédelmi követelmények érvényre juttatása a szerződő vállalkozó feladata.

26.2. TŰZVÉDELMI ISMERETEK

26.2.1. A tűzvédelemmel kapcsolatos jogszabályi fogalmak

Tűz (tűzeset): az az égési folyamat, amely veszélyt jelent az életre, a testi épségre vagy az anyagi javakra, illetve azokban károsodást okoz.

Tűz elleni védekezés: a tűzesetek megelőzése, a tűzoltási feladatok ellátása, a tűzvizsgálat, valamint ezek feltételeinek biztosítása.

Tűzmegelőzés: a tüzek keletkezésének megelőzése, továbbterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó, a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszere és azok érvényesítésére irányuló tevékenység.

Tűztávolság: az építmények, illetve a szabadterén tárolt anyagok függőleges vetületei, illetőleg az épületek homlokzati kontúrjai közötti legkisebb távolság.

Tűzoltótechnikai eszközök, felszerelés: az épületekben, az építményekben telepített, a tűz észlelésére, jelzésére, oltására, a beavatkozás könnyítésére és a tűzkár csökkentésére, valamint a tűz terjedésének megakadályozására alkalmazott berendezés, illetőleg a tűzoltóság által a tűzoltáshoz, műszaki mentéshez használatos felszerelések.

Tűzvédelmi megfeleléségi tanúsítvány: az az irat, amely igazolja, hogy az építési anyag, szerkezet, építési mód, tűz- vagy robbanásveszélyes anyag – a robbanó és robbantóanyag kivételével -, készülék, gép, berendezés, technológia, tűzoltó-technikai eszköz és oltóanyag megfelel a jogszabályokban, szabványokban meghatározott tűzvédelmi követelményeknek.

Tűzoltás: a veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz oltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása.

Tűzvizsgálat: a tűz keletkezési helyének, idejének és okának felderítésére irányuló hatósági tevékenység, amelynek célja olyan tűzmegelőzési, tűzoltási beavatkozási tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűzmegelőzési ismeretek bővítésére és a mentési, beavatkozási feltételek javítására.

Műszaki mentés: természeti csapás, baleset, káreset, rendellenes technológiai folyamat, műszaki meghibásodás, veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett vészhelyzet során az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében a tűzoltóság részéről – a rendelkezésre álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel – végzett elsődleges beavatkozó tevékenység.

Alapterület: a gépek és berendezések esetében ezek függőleges vetülete által meghatározott terület. Szabadtéri tárolóknál és raktározásnál kijelölt térrész oldalhatárain belüli terület. Helyiségeknél, épületeknél és a létesítményeknél a nettó alapterület.

Létesítmény: egy építési telken álló építmények és szabadterek összessége.

Szabadtér: helyiségnek nem minősülő térség – beleértve a nyitott fedett színeket -, ahol termelést, raktározást vagy ezekhez kapcsolódó tevékenységet végeznek.

Épület: olyan szerkezetileg önálló építmény, amely a környező külső tértől épületszerkezetekkel részben vagy egészben elválasztott teret alkot, és ezzel az állandó, időszakos vagy időnyjellegű tartózkodás, illetőleg használat feltételeit biztosítja.

Építmény: olyan ideiglenes vagy végleges műszaki alkotás, amely általában a talajjal való egybeépítés (az alapozás) révén vagy a talaj természetes állapotának természetes geológiai alakulatának megváltoztatása révén jöhet létre. A talajtól elválasztva eredeti rendeltetésének megfelelő használatára alkalmatlanná válik.

Helyiség: minden irányból épületszerkezetekkel körülhatárolt, önálló légtér.

Talajszint alatti helyiség: az a helyiség, melynek a padlófelülete a terepcsatlakozási vonal alatt helyezkedik el.

Tűzszakasz: az építmény, vagy szabadtér tűzvédelmi szempontból meghatározott olyan önálló egysege, amelyet a szomszédos egységektől – meghatározott éghetőségű és tűzállósági határértékű – tűzgátló szerkezetek, és a jogszabályban előírt tűztávolságok választanak el.

Beépített tűzoltó berendezés: az építményekben, szabadterén elhelyezett, helyhez kötött, a tűz oltására, a beavatkozás könnyítésére, a tűz terjedésének megakadályozására, a tűzkár csökkentésére alkalmazott, tűzoltó vízforrásnak nem minősülő, önműködő vagy kézi indítású vagy mindkét módon indítható berendezés.

Beépített tűzvédelmi berendezés: a tűz észlelésére, jelzésére, oltására, a tűzterjedés gátlására, valamint a tüzeset során keletkező hőnek, füstnek és égésgázoknak az elvezetésére kialakított, helyhez kötött berendezés.

Tűzveszélyes tevékenység: az a tevékenység, amely a környezetében lévő éghető anyag gyulladási hőmérsékletét, lobbanáspontját meghaladó hőmérséklettel, és/vagy nyílt lánggal, izzással, parázslással, szikrázással jár.

Állandó jellegű tűzveszélyes tevékenység: csak a tűzvédelmi követelményeknek megfelelő, erre a célra alkalmas helyen végzett tevékenység (pl. hegesztő műhely, kovácműhely, szabadterület).

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenység: csak előzetesen írásban meghatározott feltételek alapján végzett tevékenység. A feltételek megállapítása a munkát elrendelő feladata.

Robbanásveszélyes állapot: a robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag olyan mennyiségben való jelenléte, valamint előfordulási módja, állapota, mely esetén az égés, robbanás feltételei közül legalább még az oxigénkoncentráció vagy a gyújtási energia adott.

Veszélyességi övezet: a helyiségben vagy a szabadterén lévő anyagnak, gépnek, berendezésnek tűzvédelmi szempontból önállóan értékelendő környezete, térrésze.

26.2.2. A tűzvédelemben közreműködő személyek feladat- és hatásköre

A tűzvédelemben közreműködő személyek (igazgató, műszaki vezető, gazdasági vezető, szervezeti egységek vezetői, tűzvédelmi vezető, tűzvédelmi megbízott) tűzvédelmi feladatait, valamint a tűzvédelmi szolgáltató által ellátandó feladatokat a szervezet Tűzvédelmi Szabályzatában kell rögzíteni.

26.2.3. A munkavállalók tűzvédelmi oktatása, szakvizsgáztatásra vonatkozó előírások

A munkavállalókat munkába állásuk előtt, továbbá szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal általános, valamint a munkaterületre vonatkozó tűzvédelmi oktatásban kell részesíteni. Valamennyi munkavállaló kötelessége, hogy a munkaköréhez kapcsolódó elméleti és gyakorlati tűzvédelmi előírásokat elsajátítsa, a munkakörével kapcsolatos veszélyeket felismerje és az ellenük való védekezés, megelőzés előírásait alkalmazni tudja.

A tűzvédelmi oktatás kiterjed a munkaviszonyba lépő és a munkaviszonyban álló munkavállalókra.

A tűzvédelmi oktatást munkaidőben kell tartani, és az azon való részvétel kötelező. Az oktatást semmiképpen nem lehet a dolgozóra terhelni (sem a szabadideje csökkentésével, sem más – anyagi – hátrányt okozva). A tűzvédelmi (elméleti és gyakorlati) oktatás megtartását a munkáltató, illetve a tűzvédelmi szolgáltató cég végezheti, tűzvédelmi szakember által összeállított oktatási tematika alapján.

A tűzvédelmi oktatást végző a munkavállalók tűzvédelmi ismereteinek elsajátításáról meggyőződik. Ennek tényét oktatás keretében a képzési lap aláírásával tanúsítja. Az oktatás tényét a jogszabályokban meghatározott módon kötelező dokumentálni.

Előzetes tűzvédelmi oktatás (új belépők oktatása)

Munkába lépés előtt előzetes tűzvédelmi (elméleti és gyakorlati) oktatásban kell részesíteni a munkavállalót. A munkahelyre belépő új munkavállalót a tűzvédelmi oktatás során a létesítmény egészére jellemző általános ismeretekkel és a munkájának biztonságos elvégzéséhez szükséges speciális ismeretekkel kell ellátni. A munkáltató a munkavállalót csak akkor foglalkoztathatja, ha előzetesen tűzvédelmi oktatásban részesült!

A tűzvédelmi oktatás alkalmával meg kell ismertetni a munkavállalóval a Tűzvédelmi Szabályzat tartalmát (tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, egyéb előírások, teendők tűz esetén, tűzjelzés, tűzoltás lehetőségei, a tűzoltó készülékek és azok használata, a beépített és telepített tűzvédelmi technika, általános tűzveszélyforrások ismertetése, a munkahely helyi sajátosságainak megfelelő tűzvédelmi ismeretek oktatása).

Ismétlődő oktatás

Ismétlődő oktatást évenként egyszer kell tartani.

Rendkívüli (soron kívüli) oktatás

Soron kívüli tűzvédelmi oktatásban kell részesíteni az érintett munkavállalót:

- ha a létesítményben rendkívüli esemény (tűz, robbanás, technikai baleset) következett be;
- minden új tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés, technológia, anyag használatba vétele, illetve bevezetése előtt;
- a más munkakörbe áthelyezett és a 6. hónapot meghaladó távollét után munkába lépő munkavállalókat (betegállomány, külföldi kiküldetés, GYED stb.);
- akiknek a munkahelyén jelentős tűzvédelmet érintő változás állt be;
- tűzvédelmi szabálytalanságok megszüntetésének érdekében;
- szakmai gyakorlaton résztvevő, nem állományba tartozó munkavállalót.

Tűzvédelmi oktatásban kell részesíteni a más vállalkozás munkavállalóit, akik a területen munkát végeznek.

Képesítési követelmények

A tűzvédelmi vezető: Felsőfokú iskolai és középfokú tűzvédelmi képesítéssel kell rendelkeznie. A tevékenység ellátása megbízás alapján is történhet.

Létesítmény tűzvédelmi megbízottai: A tűzvédelmi megbízottaknak középfokú iskolai és alacsonyabb tűzvédelmi ismeretekkel kell rendelkezniük.

Tűzvédelmi szakvizsga kötelezettségek

Tűzvédelmi szakvizsgával kell rendelkeznie a 45/2011. (XII. 7.) BM rendelet és melléklete alapján meghatározott foglalkozási ágakban, munkakörökben foglalkoztatottaknak. A tűzvédelmi szakvizsga kötelezettség a létesítmény területén dolgozó minden külső vállalat alkalmazottjára is kötelező érvényű.

26.2.4. Létesítésre vonatkozó, valamint a tűzvédelmi helyzetre kiható előírások**A létesítésre vonatkozó előírások**

Az épületen történő átalakítás, felújítás, új épület tervezése és kivitelezése során minden érintett intézmény köteles betartani, illetve betartatni az 54/2014. (XII. 5.) BM rendelettel kiadott Országos Tűzvédelmi Szabályzat és az egyéb kapcsolódó rendeletek, szabványok előírásait.

Az igazgatóság által mind saját, mind külső tervezéssel készített, illetve készített kiviteli tervdokumentációnak tűzvédelmi műszaki tervfejezettel is rendelkeznie kell, valamint a tervdokumentációhoz tervezői nyilatkozatot kell csatolni arról, hogy a tervek és a beépítésre tervezett építőanyagok és épületszerkezetek a vonatkozó tűzvédelmi előírásoknak megfelelnek.

A kivitelező a kivitelezés befejezésekor kivitelezői nyilatkozatot köteles csatolni a műszaki átadáshoz.

Tűzvédelmi helyzetre kiható változás bejelentése

A tűzvédelmi helyzetre, valamint a tűzoltás feltételeire kiható változtatást, ennek megtétele előtt legalább 15 nappal a területileg illetékes tűzvédelmi hatóságnál a tűzvédelmi vezetőn keresztül be kell jelenteni és gondoskodni kell a tűzoltás feltételeiről.

Bejelentési kötelezettség alá esik különösen:

- a helyiség, épület, szabadter – használati jellegének megváltozása,
- a munka, illetve technológiai folyamat módosítása,
- új gépek és egyéb berendezések beállítása,
- átalakítás, felújítás és beruházás.

Az épületben a tűzvédelmi helyzetre kiható minden változást a tűzvédelmi vezető felé jelezni kell.

26.2.5. Az épület különböző helyiségeinek, létesítményeinek, eszközeinek tűzvédelmi előírásai**Általános előírások**

Az épületet, építményt, építményrészt (helyiséget, tűzszakaszt) csak a használatbavételi (üzemeltetési, működési, telephely) engedélyben megállapított rendeltetésnek megfelelően, a megelőző tűzvédelmi rendelkezések szerint szabad használni. A tevékenységet, tárolást csak a tűzvédelmi követelményeknek megfelelő szabadterületen, veszélyességi övezetben, helyiségben, tűzszakaszban, építményben szabad folytatni. A veszélyességi övezetben, helyiségekben, építményben és szabadterületen csak az ott folytatott folyamatos tevékenységhez szükséges anyagot és eszközt szabad tartani.

A veszélyességi övezetből, helyiségekből, az eszközökről a tevékenység során keletkezett éghető hulladékot folyamatosan, de legalább műszakonként, illetőleg a munka befejezése után el kell távolítani a kijelölt hulladékgyűjtő helyre.

A tűzveszélyes, égést, tápláló gázt szállító csőrendszernél a gáz szivárgását meg kell akadályozni. Gázszivárgás esetén a csővezetékét le kell zárni, és a helyiséget jól ki kell szellőztetni.

Éghető folyadékkal, zsírral szennyezett éghető hulladékot zárható fedővel ellátott, nem éghető anyagú edényben kell gyűjteni, majd erre a célra kijelölt helyen kell tárolni. Az edények tetejét zárva kell tartani, napi rendszerességgel ki kell üríteni. A hulladékot a veszélyes hulladéktárolóba kell gyűjteni.

A munkahelyeken a tevékenység befejezése után a helyiségből utolsóként távozó munkavállalónak ellenőriznie kell, hogy a helyiségben az eszközök és berendezések áramtalanítva lettek-e. A közlekedési utak, tűzoltó készülékek szabadon vannak-e hagyva és az éghető hulladék anyagok tárolása az előírásnak megfelel-e, amennyiben rendellenességet tapasztal, azt a távozása előtt meg kell szüntetnie, vagy a portaszolgálat felé jelezni kell.

Az „Robbanásveszélyes” és a „Tűzveszélyes” anyagok tárolására szolgáló helyiségekben és azok bejáratainál, jól látható helyen, a tűz- és robbanásveszélyre, valamint a vonatkozó előírásokra figyelmeztető és tiltó rendelkezéseket tartalmazó – szabványnak megfelelő – táblát kell elhelyezni.

A közművek (víz, gáz, fűtés, stb.) nyitó- és zárószerkezeteit, a füstelvezető kezelőszerkezetét, valamint a tűzvédelmi berendezések és a tűzjelzők helyét jól láthatóan, szabványos táblával meg kell jelölni.

Munkaidő alatt azon helyiségek ajtaját, amelyekben személyek tartózkodnak, bezárni nem szabad. Ha a munka jellege az ajtók zárva tartását szükségessé teszi, veszély esetére az ajtók belülről történő nyithatóságát biztosítani kell.

Tűzveszélyes tevékenység

Tűzveszélyes tevékenységet tilos olyan helyen végezni, ahol az tüzet vagy robbanást okozhat, mindaddig, amíg a tűz- vagy robbanásveszélyt el nem hárították. Állandó jellegű tűzveszélyes tevékenység csak a tűzvédelmi követelményeknek megfelelő, erre a célra alkalmas helyen végezhető.

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó előírások

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet, az előzetesen írásban, a helyszín adottságainak ismeretében meghatározott feltételek alapján szabad végezni. A feltételek megállapítása a munkavégzésre közvetlenül utasítást adó, a munkát végző személyek tevékenységét közvetlenül irányító személy feladata, ha nincs ilyen személy, a munkát végző kötelezettsége.

Alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységet a központ és szakaszmérnökség területén csak előzetesen írásban meghatározott feltételek (engedély) alapján szabad végezni.

A munkát közvetlenül irányító személy köteles ellenőrizni a munkát végző személyek tűzvédelmi szakvizsga bizonyítványának meglétét, érvényességét, ha az a tevékenység végzéséhez szükséges feltétel. Hiányosság esetén a munkavégzésre való utasítás nem adható ki.

A külső szervezet vagy személy által végzett tűzveszélyes tevékenység feltételeit a tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjével vagy megbízottjával egyeztetni kell, aki ezt szükség szerint – a helyi sajátosságnak megfelelő – tűzvédelmi előírásokkal egészíti ki.

Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó feltételeknek tartalmazniuk kell a tevékenység időpontját, helyét, leírását, a munkavégző nevét és – tűzvédelmi szakvizsgához kötött munkakör esetében – a bizonyítvány számát, valamint a vonatkozó tűzvédelmi szabályokat és előírásokat.

Jogszabályban meghatározott szakvizsgához kötött tűzveszélyes tevékenységet csak érvényes tűzvédelmi szakvizsgával rendelkező, egyéb tűzveszélyes tevékenységet a tűzvédelmi szabályokra, előírásokra kioktatott személy végezhet.

A tűzveszélyes környezetben végzett tűzveszélyes tevékenységhez a munka kezdetétől annak befejezéséig, a munkavégzésre közvetlenül utasítást adó, a munkát végző személyek tevékenységét közvetlenül irányító személy, ha nincs ilyen személy, akkor a munkát végző – szükség esetén műszeres – felügyeletet köteles biztosítani.

A tűzveszélyes tevékenységhez a munkavégzésre közvetlenül utasítást adó, a munkát végző személyek tevékenységét közvetlenül irányító személy, ha nincs ilyen személy, akkor a munkát végző az ott keletkező tűz oltására alkalmas tűzoltó felszerelést, készüléket köteles biztosítani.

A tűzveszélyes tevékenység befejezése után a munkát végző személyek a helyszínt és annak környezetét tűzvédelmi szempontból kötelesek átvizsgálni és minden olyan körülményt megszüntetni, ami tüzet okozhat. A munkavégzésre közvetlenül utasítást adó, a munkát végző személyek tevékenységét

közvetlenül irányító személynek, ha nincs ilyen személy, akkor a munkát végzőnek a munkavégzés helyszínét át kell adni tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjének vagy megbízottjának. Az átadás-átvétel időpontját az engedélyen fel kell tüntetni, és aláírással igazolni kell.

Tűzgyújtás a szabadban

A lábon álló növényzet, tarló, növénytermesztéssel összefüggésben és a belterületi ingatlanok használata során keletkezett hulladék szabadtéri égetése tilos. Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az ingatlan tulajdonosa, használója köteles a területet éghető hulladéktól és további hasznosításra nem kerülő száraz növényzettől mentesen tartani.

Külterületen az ingatlan tulajdonosa, használója a tűzvédelmi hatóság engedélyével legfeljebb 10 ha egybefüggő területen **irányított égetést** végezhet, szigorú szabályok szerint.

Az **irányított égetés végzéséhez előzetes engedély szükséges**. A tervezett tarló-, nád-, gypégetés helyét, időpontját és terjedelmét a megkezdés előtt legalább 10 nappal kell benyújtani az engedélyező hatóságnak, melyet követően a hatóság a kérelmet annak beérkezésétől számított 5 munkanapon belül bírálja el.

Szabadban tüzet vagy az üzemeltetett tüzelőberendezést őrizetlenül hagyni nem szabad és veszély esetén, vagy ha arra szükség már nincsen, a tüzet azonnal el kell oltani. Szabadban rakott tűz, illetve a tüzelőberendezés használatának színhelyén olyan eszközöket és felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható és a tűz eloltható.

A dohányzás tűzvédelmi előírásai

Dohányozni tilos a létesítmény veszélyességi övezeteiben, szabadterein, helyiségeiben. A dohányzási tilalmat nemzeti szabványban meghatározott táblával, illetőleg piktogrammal kell jelölni. Dohányozni csak a szabványos táblával kijelölt helyen szabad.

Égő dohányművel nem szabad elhagyni a dohányzásra kijelölt területet! Égő dohányművet, gyufát tilos olyan helyre tenni, illetve ott eldobni, ahol tüzet vagy robbanást okozhat, az elégett dohányművet, gyújtóeszközt csak a kijelölt gyűjtőbe (hamutartó) szabad elhelyezni.

A vendégszobákban, pihenő és ügyeleti szolgálati helyek szobáiban, ágyaiban dohányozni tilos!

A Tűzvédelmi Szabályzatban szerepeltetni kell a következőket is:

- A raktározás és tárolás tűzvédelmi előírásait
- Közlekedési utak, kijáratok tűzvédelmi előírásait
- Kiürítés tűzvédelmi előírásait
- Kéményekre, fűtőberendezésekre vonatkozó előírásokat
- Szellőző és elszívó berendezéseknél betartandó előírásokat
- Világító- és villamos berendezésekre vonatkozó előírásokat
- Villám és sztatikus feltöltődés elleni védelemre vonatkozó előírásokat
- Felvonókra vonatkozó előírásokat
- Tűzjelző és érzékelő berendezésekre, tűzoltó berendezésre, készülékre, felszerelésre vonatkozó előírásokat
- Gépjárművekre vonatkozó előírásokat
- Egyes helyiségekre (porta, irodák, konyhák, számítógépterem (szerver szobák), tanácstermek, tárgyalók, gépjárműtároló, garázs, kazánházak, pihenőszobák) vonatkozó előírásokat

26.2.6. A munkavállalók tűzjelzéssel, tűzoltással, műszaki mentéssel kapcsolatos feladatai

Minden munkavállalónak kötelessége ismerni az alábbiakat a munkaterületén és környezetében, hogy a tűzjelzési és tűzoltási kötelezettségeinek eredményesen és biztonságosan eleget tudjon tenni:

- a tűzjelzési lehetőségeket,
- a tűzoltó készülékeket,
- a tűzveszély-forrásokat,
- a veszélyes anyagokat,
- a használható oltóanyagokat, oltási módokat, hatásaikat,
- a telepített tűzvédelmi és tűzoltó berendezéseket, működésüket.

Teendők tűz esetén

Aki tüzet, vagy annak közvetlen veszélyét észleli, illetve tudomást szerez róla annak kötelessége haladéktalanul figyelmeztetni az ott tartózkodókat. A helyszínen rendelkezésre álló erővel, eszközökkel (tűzoltó készülékek, egyéb felhasználható eszközök, anyagok) a tüzet el kell oltani, a terjedését meg kell akadályozni. A tűzoltást csak akkor szabad elkezdni, ha az biztonságosan végrehajtható, önmagunk és mások veszélyeztetése nélkül.

A tűz eloltása után, illetve – több személy jelenléte esetén – azzal egy időben haladéktalanul jelezni kell a tűzvédelmi hatóságnak a tüzet. Amennyiben a helyszínen közvetlen életveszély van, úgy a mentést haladéktalanul meg kell kezdeni, ha az végrehajtható az élet, a testi épség és egészség veszélyeztetése nélkül.

A tűzjelzés szabályai

A segélyhívó telefon-, rádióvonalat, berendezést kizárólag segélyhívásra (tűzoltást, műszaki mentést igénylő esemény, baleset jelzésére) lehet használni. A tüzet a tűzvédelmi hatóságnak kell jelezni.

A tűzjelzés módjai

Telefonon külső segélyhívás (tűzjelzés) az üzemi telefonokról a 105-ös vagy a 112-es segélyhívó telefonszámon kezdeményezhető.

A szóbeli tűzjelzés szabályai

Külső segélyhívás esetén meg kell adni a létesítmény pontos címét. Amennyiben indokolt, a lehetséges megközelítési útvonalról is tájékoztatást kell adni.

A tűzjelzés tartalmi követelményei:

- A tűz helye (épület, helyiség, gép, berendezés);
- Mi ég? (gép, berendezés, anyag, épületszerkezet);
- Mit veszélyeztet? (gép, berendezés, anyag, épületszerkezet);
- Történt-e személyi sérülés, illetve van-e életveszély?
- Ki adta a jelzést és milyen telefonszámon hívható vissza, hol érhető el?

Gépjárművek esetében információt kell adni a gépjármű típusáról, rakományáról, haladási irányáról, és nemzetiségéről.

A tűzjelző nyomógombbal (ha fel van szerelve) való jelzés esetén a tűzjelző nyomógomb ajtaját fel kell nyitni és a gombot meg kell nyomni. Tűzjelzés a tűzjelző központban és a tűzvédelmi hatóság ügyeletén megjelenik és a tűzvédelmi hatóság a vonulást, megkezdi.

Automatikus tűzjelzés esetén (ahol telepítve van): az intézménybe telepített pontszerű füstérzékelők a tüzre utaló paramétert (füst) észlelve tűzjelzést küld a tűzjelző központba, illetve a tűzvédelmi hatóság ügyeletére.

A tűzjelzést követő magatartás

Az eseményekről haladéktalanul értesíteni kell a munkahelyi vezetőt, illetve az intézmény vezetőjét.

A tűzvédelmi hatóság kiérkezéséig a helyszínen tartózkodó alkalmazott irányításával kell az alábbi intézkedéseket megtenni:

- a feladatok elvégzéséhez szükséges személyek helyszínre rendelése,
- veszélyben levő személyek mentése,
- a terület kiürítése, lezárása,
- gondoskodni kell a közmű- és technológiai vezetékek (gáz, elektromos, levegő, stb.) kiszakaszolásáról,
- a tűzvédelmi hatóság kiérkezésekor a helyszínen levő munkavállaló, aki a tevékenység irányítását végezte köteles beszámolni az eseményekről, a tett intézkedésekről a kiérkező tűzoltás vezetőnek.

Az eloltott, illetve önmagától kialudt tüzet is haladéktalanul jelezni kell a tűzvédelmi hatóságnak. A tűz eloltása után a helyszínt változatlanul kell hagyni a tűzvizsgálat befejezéséig.

A tűz oltásával kapcsolatos feladatok:

Ha a tűz emberéletet veszélyeztet, mindenekelőtt az emberi életet kell menteni.

Tűz esetén:

- a helyiséget áramtalanítani kell,

- az üzemelő gépeket le kell állítani,
- a szellőző berendezéseket ki kell kapcsolni,
- a tűzveszélyes folyadékot, gázpalackot a helyiségből olyan helyre kell vinni, ahol biztonságba helyezhetők,
- a közlekedési utat szabaddá kell tenni.

A kárhelyen tartózkodó munkavállalók a helyszínen lévő tűzoltó készülékkel, felszereléssel kíséreljék meg a tűz oltását, az oltással egy időben kezdjék meg az anyagmentést.

Amennyiben a tüzet a Tűzoltóság megérkezéséig a munkavállalók eloltották, vagy az önmagától kialudt, a helyszínt megváltoztatni nem szabad addig, amíg erre a tűzvédelmi hatóság vagy a tűzvédelmi vezető engedélyt nem ad. A helyszín biztosításáról – őrzéséről – az igazgató, vagy megbízottja köteles gondoskodni.

26.2.7. Tűzriadó terv

Jogszámban meghatározott esetekben a tűzvédelmi szabályzat mellékleteként Tűzriadó Tervet is kell készíteni.

26.2.8. Tűzvédelmi ellenőrzések

Az intézménynél félévente tűzvédelmi ellenőrzést kell tartani. A tűzvédelmi ellenőrzéseket a munkavédelmi ellenőrzéssel együtt lehet tartani, a Munkavédelmi Szabályzat ide vonatkozó pontjában előírt szemlerend szerint. A szemle tapasztalatait jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

A tűzvédelmi vezető az éves ellenőrzésen kívül, a szükségesnek tartott területeken és esetekben céll ellenőrzést tarthat és megállapításairól köteles írásban az igazgatót tájékoztatni.

26.2.9. A tűzvédelmi szabályok megsértésével járó következmények

Az a munkavállaló, aki a Tűzvédelmi Szabályzatban foglalt tűzvédelmi előírásokat nem tartja be, annak előírásait megszegi, vagy nem megfelelően hajtja végre, a cselekmény, vagy annak nyomán bekövetkezett esemény súlyától és jellegétől függően fegyelmi, szabálysértési, illetőleg büntetőeljárás vonhat maga után és pénzbírsággal sújtható.

Súlyos mulasztásra, vagy bűncselekményre utaló tűzkár esetén a gyanúsítottal szemben a hatóság eljárást kezdeményez.

Aki a kötelező tűzvédelmi oktatásban való részvételt megtagadja és az oktatáson, nem vesz részt, továbbá aki tüzesetet vagy tűzveszélyt észlel és azt a jelen szabályzatban megadott módon, nem jelenti, a 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet szerint tűzvédelmi bírsággal sújtható.